

13 NİSAN, 2021

BEYAN – YAYIM İÇİN TASLAK

GANHRI Beyanı

Uluslararası toplumun, COVID-19 salgınının üstesinden gelme stratejisinin bir parçası olarak tüm Devletlerin hak ve eşitlik koşulları altında aşıya erişimi garanti etme ihtiyacı üzerine.

1. 1993 yılında kurulan Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı (GANHRI) ulusal insan hakları kurumlarının (diğerlerinin yanı sıra Ombudsmanlıklar, İnsan Hakları Komisyonları, İnsan Hakları Ombudsmanlık Ofisleri) uluslararası koalisyonudur. GANHRI Paris Prensipleri ile uyum içinde insan haklarının korunması ve geliştirilmesini bağımsız ve etkili bir şekilde yerine getirmeleri için ulusal insan hakları kurumlarını destekler ve güçlendirir.
2. GANHRI, her Devletin, tüm sakinlerin yaşamını, bütünlüğünü ve sağlığını korumayı amaçlayan kamu politikaları uyguladığı COVID-19 salgınına karşı tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı mücadelenin farkındadır.
3. Kasım 2020'den beri aşılama süreci yetki sınırlarına bağlı olarak devlet, özel veya karma müdahale şeklinde birçok ülkede başlamıştır. Bu konuda, GANHRI kısa vadede pandeminin azaltılması ve uzun vadede bertaraf edilmesi için kitlesel aşılamaı yaşamsal bir önlem kabul etmektedir.
4. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından ifade edildiği gibi, sağlık temel bir insan hakkıdır ve her insanın sağlığın en yüksek erişilebilir standartlarından faydalanmaya hakkı vardır. Hastalığın kontrolü, Devletlerin bireysel ve ortak çabalarıyla, konuyla ilgili teknolojileri, epidemiyolojik surveyansı kullanmayı ve geliştirmeyi ve ayrıştırılmış temel üzerine veri toplamayı, aşı programının uygulanmasını veya iyileştirilmesini ve bulaşıcı hastalığın kontrolü için diğer stratejileri gerektirmektedir.
5. Pandemi, Devletlerin tam sorumlulukla üstlenmesi gereken ve aşılama süreciyle yakından bağlantılı, benzeri görülmemiş bir sosyo-ekonomik krize yol açtı. GANHRI, hükümetler tarafından geliştirilen aşılama planlarının eşitlik ve ayrımcılık yasağı ilkesiyle çerçevelenmesinin gerekli olduğunu düşünmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi tarafından belirlenen ilke, ekonomik durum, etnik köken, cinsiyet veya başka herhangi bir insani veya sosyal durum ayrımı yapılmaksızın kaynaklara erişim,

kullanılabilirlik ve erişilebilirliği garanti ederek modern toplumların gelişiminde önemli bir ayağı oluşturan bir *jus cogens* normudur.

6. Dünya'nın her yerinden ulusal insan hakları kurumları halihazırda bunu dile getirmektedir. Örneğin, Devletlerden, hem kırsal hem de kentsel alanlarda, savunmasız topluluklar, mülteciler, göçmenler, vatansız kişiler ve gözaltı merkezlerindeki kişiler de dahil olmak üzere herkes için ücretsiz olarak hiçbir ayırım gözetmeksizin aşılarla eşit erişim sağlaması istenmiştir.
7. Birçok ulusal insan hakları kurumu, halkı sürekli bilgilendirerek ve yolsuzlukla mücadele için özenle cezai soruşturma yapılmasını zorunlu kılarak aşılama sürecinde şeffaflık talep etmiştir.
8. Birleşmiş Milletler Sistemi ve diğer kamu ve özel kuruluşların, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde kıtlık yaratabilecek aşılama süreçlerinin istiflenmesine ilişkin bildirdiği uyarı endişe vericidir. Bugüne kadar üretilen aşılama süreçlerinin % 50'si, dünyadaki en yüksek GSYİH'e sahip Devletler tarafından satın alındı ve gelişmekte olan ülkeleri 2022 ve 2023'te aşı almaya zorladı, böylece pandemiye ve korkunç sonuçlarını uzattı.
9. Ulusal İnsan Hakları Kurumları Küresel Ağı (GANHRI) olarak, COVID-19 salgınının üstesinden gelmek için eşitlik ve ayrımcılık yasağı ilkesine saygı göstererek, şeffaflık koşullarında aşılama erişimi garanti etme ihtiyacı konusunda uyarıyoruz.
10. Kendi yetki alanlarında dağıtılan aşı dozlarının bulunabilirliği, erişilebilirliği ve yeterli ekonomik, fiziksel, kültürel ve bölgesel uygunluğu ilkelerine saygı gösteren yeterli aşılama planları geliştirilmelidir.
11. Aşıların ithalatı ve dağıtımında serbest piyasa kanununun geçerli olmasına izin vermenin, nüfusun büyük bir yüzdesini bunlara gerçek erişimden mahrum bırakacağını göz önünde bulundurarak, aşılama süreci kalıcı devlet müdahalesi ve kontrolü ile yönetilmelidir.
12. Ülkenin neresinde bulunursa bulunsun herkes için COVID-19 aşılama süreçlerine hızlı, koordineli ve eşit erişim sağlamak için devlet aşı dağıtımına öncelik vermelidir. İnsan hakları açısından, adil aşılama tüm ulusların halk sağlığını geliştirir ve korur.
13. Kabul edilebilirlik ve kalite standartlarına uymak için aşılama programları için özel sağlayıcılarla uygun şekilde koordinasyon sağlanmalıdır. Hükümetler yine de kapsamlı bir aşılama aynı anda tam olarak uygulayamazlarsa, aşamalı olarak gerçekleştirilmesi için verimli ve etkili bir şekilde ve mümkün olan en kısa sürede ayırabilecekleri en iyi çaba ve kaynaklarla çalışmalı ve kimsenin arkada kalmamasını sağlamalıdır.
14. Yolsuzluğu önlemek ve ortadan kaldırmak için şeffaflık ve sorumlu bir şekilde COVID-19 aşılama süreçlerinin edinimi, dağıtımını ve uygulanmasını süreçlerine ilişkin tüm bilgilere erişim garanti edilmelidir.

Nisan 2021'de yayınlanmıştır.